

НАШ УНИВЕРСИТЕТ

80 ËÅÒ ÑÎ ÄÍ ß ÐÎ ÆÄÅÍ Èß
È 55 ËÅÒ Í ÅÓ×Í Í -Í ÅÄÄÅÍ ÄÈ×ÅÑÉÍ È ÅÄßÒÅËÜÍ Í ÑÒÈ

Í òí á÷àåò Í èéî èáé Áéåéñáí áðí áè÷ xå÷éí ,
çàñéóæåí í úé ðàáí òí èé áúñøåé øéí éú
ÐÔ, í ðâçèääí ò Í áí èæñéí áí Í ðääéäí èý
Í áæäóí áðí áí í é àéàääí èé Í ðääí èçàöéí -
í úo í àóé, äåéñòåèòåëüí úé ÷ëáí ýòí é àéà-
ääí èé, í ï ÷åòí úé ðàáí òí èé áúñøåáí í ðí -
òåññéí í àëüí í áí í áðåçí ááí èý ÐÔ, í í ÷åò-
í úé í ðí òåññí ð ñàí àðñéí áí áí ñóääðñòååí -
í áí ýéí í í è÷åñéí áí óí èååðñèòåòà.

Æècý áí í úé í óðü í èéí èäý Ææáéñáí áðí áé-
-à xå-èí à - í ðí oðanñ Õí ðí èðí ááí éý áèáí í áí
ó-åí í áí, éâaéèööøeðí ááí í í áí í áááááí áá
áuñ-
ðøáé øéí éü. Tí ñeá í èí í -áí èý á 1953 á. í á-
-ööý í áí Õàéöéüöøåò Ëóéáúøåñéí áí í í eøøåö-
í è-åñéí áí èí ñòøøöøà í ðàáí òååò áóðí áúí
í àñøåðí í -éí ñòøøöøí ðí í á áóðí áúø í ðääí èç-
-ööý ööý í áuåæéí áí èý "Éóéáúøåñí áðøü", í á-
-åñéí ðàáí óí èéí á í áðååäí áúí í åòí äàí í ðääí è-
-çåöèé ðøøåà è í ðí èçáí àñøåà, í ðí áðåññéí Úí
-øåöí í èí áé-åñéèí í ðí oðanñàí í ðè í ðí áí áé-
í áðøýí Úø ñéååæéí. Çà í áðéí á ááí áäýøåéü-
í í ñòé áðéååäá óñøáí í áééá 22 ðåéí ðää í í óñ-
-éí ðåí í é í ðí áí áéå ñéååæéí, à ñàí í àñøåð-
-éí ñòøøöøí ð áúé í áåðåæäáí í éí èñøðí í í áðøý-
í í é í ðí í Úøéáí í í ñòé í í ðääéüí Úí èéñòí í çà
í öéé-éá á ðåáí òå. Á 1957 á. á ñayçé ñ í ðåçä-
-í ááí èáí 40-éåðøéý í èýøåðüñéí é ðååí èþøøé-
-åñéí áðéååäö, éåé í áí ó èç èó-øøé èí ñòøøöøí ð-
-ñééö áðéååäá ñòøåí Ú, í àí ðååééé á í í ñéåó, áäå-
-óðí áééé áí èåá í áñyøá í áñéøåééååéé óñøå-

Í Ȑ àêó á Ȑ àâèëüí í á “Ãâí èí àëÿ” ÂÄÍ Õ - âûñî -
êàÿ ÷åñòü äëÿ êí ëëâéòèâà.

ÉÉ áää à 1958 á. äey ðäcåéðöey 1 ñðañéåáí é
í àoéè ní çääååæñý Éooéáûøååñéèé 1 ÉÉ í åðöy-
í é 1 ðí i ûøëåí 1 ñòè, 1 eet eay Äæéñáí áðí -
åe- 1 ðí ðøéåæñéèé á 1 ååí ðøéåí åæòåéåí ñåé-
óí ðå, à çåoåí è eååí ðåòí ðøé 1 ðååí èçåöeè
1 ðí èçåí åñòåå, ååå 1 1 ðí ðååí ðæe åí 1969 á.
É åí ö, åoåó- 1 óæå 1 1 ûøí ûí, éåaæéèðøééðí -
ååí 1 ûí, nñéí æéåøèí ny ní åøéæéèñòí 1, 1 eet -
éæé Äæéñáí áðí åe- 1 ñòðí ååò åçåí 1 óþ àñ-
í ðøåí ñððó (1964 á). 1 eäí 1 åí åí èí ñòðøóòå, 1 à
éåôååðó ýéí 1 1 eet 1 ðí 1 ûøëåí 1 ñòè, ðøé -
åí åeí óþ èçååñòí ûí ó-åí ûí 1 ðí ðåññí ðí 1
É.É. Õí i eí ûø. Á öt ååí ý, åñåðåæí á 1960-ó åå,
í åðöyí ày 1 ðí 1 ûøëåí 1 ñòü 1 åøåé ñòðåí û
åúéå 1 å 1 åúåí å. 1 ñååæååæñü êðóí 1 ûå 1 åñ-
óí ðí åæåí èy. 1 à ðåçåéðéå 1 ðøåñéèé, ôt ðí
í ðøåí ååí èå åå 1 ðí èçåí åñòååí 1 ûø. Ôt 1 åí åí à-
í ðååéyéèñü 1 åðí 1 1 ûå ñðåæñòåå, 1 1 å ñòåí 1 åe-
éñü èñòí 1 eet 1 ååéþþí ûø 1 1 ñòðí èåí èé å
ñòðåí ó. Á òåéí é 1 åñòåí 1 åéå èñééþþéåéüí 1
ååæí 1 åúéí 1 åéåí ååå 1 yôðåéðéåí 1 èñí 1 éü-
çí ååòü 1 ðí èçåí åñòååí 1 úé 1 1 õåí øéæé 1 ðøåñ-
éè è 1 ðååéüí ûø êðóí 1 ûø åí åùåæþþé 1 åúå-
æí åí èé. Ðåøåí èå yôí é 1 1 èñøéí å åí ñòååð-
ñòååí 1 é çääå- 1 è ååæí åéøåé 1 åó- 1 1 é 1 ðí -
åéåí 1 ñòåéí 1 ðååí åòí 1 i ðååñó ñððí 1 ûø
ñéååí ååí èé 1 1 eit åí åí ó-åí 1 åí.

Óñī áðøí̄ 1̄ çàùèðøéâ ãèññâððøàðøéþ á 1̄ 1̄ ñéî á-
ñéî 1̄ èí̄ ñòðøððøå 1̄ áðøåððøèí̄ è÷åñéî é è áaçí̄ áî é
1̄ ðøí̄ 1̄ ûðøéäá 1̄ ñòðè èí̄ . È. l. Áðáéèí̄ à è 1̄ 1̄ éð-
÷éâ ò÷åí̄ óþ ñòðí̄ áí̄ ü êáí̄ äëæäàðà yéí̄ 1̄ 1̄ è÷åñ-
éèö 1̄ áðé, 1̄ èéí̄ èéé Áëåéñàí̄ áðøí̄ áð÷ ñ 1969 á.
1̄ á÷éí̄ áðøí̄ 1̄ áäæäáí̄ áð÷åñéóþ ääýøðæüí̄ 1̄ ñòðü 1̄ à
êáðååððå yéí̄ 1̄ 1̄ èéé 1̄ ðøí̄ 1̄ ûðøéäá 1̄ 1̄ ñòðè Éóéáú-
ððååñéî áî 1̄ èéáí̄ 1̄ áî áî èí̄ ñòðøððøå, èí̄ ðøí̄ ððay è ñå-
áí̄ áí̄ ý óñī áðøí̄ 1̄ 1̄ ðøí̄ áí̄ èæäåðñý ððí̄ áððü ðæå á
Ñàí̄ áðñéî 1̄ áí̄ ñòðååðñðååáí̄ 1̄ 1̄ yéí̄ 1̄ 1̄ è÷åñéî 1̄
óí̄ èååðñèòåðøå. 1̄ 1̄ 1̄ ðøí̄ øðåé áñâ ñòðåæèè ñòðáí̄ 1̄ á-
éäáí̄ èý è ððäçåèðøý èåé è åäæäáí̄ á: 1̄ 0̄ áññèñðååí̄ ðà
äí̄ 1̄ ðøí̄ ðåññí̄ ððà è çàåååððøþ ïååáí̄ èåðååððí̄ è
1̄ ððååí̄ èçåðøè è ñòðååðååéè ððäçåèðøý 1̄ ðøí̄ 1̄ ûðø-
éäáí̄ 1̄ ûðøéäí̄ 1̄ ððååí̄ ððøýðøéè. 1̄ 1̄ áååí̄ ððéñ áî áñòðååí̄ 1̄
êáðååððå áúñí̄ 1̄ èí̄ yéá ðøéðí̄ èéé èí̄ 1̄ 1̄ èéåñ 0̄-åá-
í̄ 1̄ -ì̄ áðøí̄ äé÷åñéèö ððååí̄ ððååí̄ 1̄ 1̄ áååñí̄ å÷åí̄ èþ ó-åá-
í̄ 1̄ áí̄ 1̄ ðøí̄ õåññà. À ñàí̄ 1̄ 1̄ 1̄ áååí̄ ðøí̄ áéé 35 ó-åá-

Í -i -í áðòí áè-ð-áññééò ðàááí ò, áééþþ-áÿ ó-ð-ááí ééé,
ó-ð-ááí úå í-í ñí áéÿ, áåééí áúá eáðú, í áðòí áè-ð-áñ-
ééá óéáçáí áéÿ í-í áúí-í éí áí áþ éóðñí áúó ð-á-
áí ò, í-ðí áðáí í ú í-ðæáð-ééé, éçáæé 7 ó-ð-ááí í-
í áðòí áè-ð-áññééò ðáçðàáí ðí é ñ í-ðí áðáí í ú-í
í ááñí á-ð-áí éáí áééÿ çáí ýòéé á éí í í-üþoððí í-í
éé-áññá.

Âáí Ó† Í àéðøâéâí Í é óðâáâí -í áðí áè-ðâñéñ í é
ääýðâéüí Í ñòè óðâí Í áí è í áäaaâí áà ñòæéè í í á-
âí ðí áéà è áúí ðñé í í áâí ðâäâéðéâé óðâáí è-
éâ “Í ñí Í áû Í ðâáí èçâöèé í ðí èçâí äñòâà”, ñâí ð-
í èéâ çâàâ- í í éððñó “Í ðâáí èçâöéy í ðí èçâí ä-
ñòâà Í à í ðâäí ðèýðéè” ñ áðèôí Í Óí Í í í á-
ðâçí áââí èþ á í áéñòè í ðí èçâí äñòââí í í áí Í á-
í áâæí áí òâ.

Èì ðâæðâáà ðàù à áèéí áðòi ááèééí áý 1 áó÷-àþ-
ùàý ñeñòàì à "Í ñí 1 áú 1 ðâàí èçàöèè í ðí èçâí á-
ñòåà" áéý 1 áú÷11 áí è áéñòáí öéí 111 áí 1 áó-
÷-áí èý, éí 0í ðàý óñí áóí 1 èñí 1 èüçóåöñý á ó-÷-áá-
11 1 ðí öáññá (í 1 éó÷-áí 1 ñâèáåòáéüñòåí 1 á
1 ðâæñéåáí é ðâæéñòðàöèè ðâçðâáí ðéé è ñâè-
áåòáéüñòåí 1 à éí ðâæéåéòðâéüí óþ ñí áñòåáí -
1 ñóü).

Í áááááí áé÷áñéóþ è ó÷áááí -i áðí áé÷áñéóþ
ðàááí óó Í eéí eäé Áëåéñáí äðí áé÷ ní÷áðàåò ní
í ðí áááááí èáí í áðí Úó èññéááí ááí éé íí áþþ-
æðóí íé óáí áðééá, ðóéí áí áéò èññéááí ááí éý-
í è íí ní ááððáí ñòáí ááí èþþ 0í ðááéáí èý í ðí -
í ûøéáí í úí í ðí eçáí áñøáí í á óñéí áéýó ðú-
í ðí ÷ Úó tóí í ðáí éé. Éæé í áðí Úé ðóéí áí áé-
ðåéü, íí ó÷áñòáðåò á áúí íí éí áí èé 0í çáí áí áí ð-
í íí é óáí áðéééé áéý í ðááí ðéýøéé í áðóýí íé è
ááçí áí é í ðí í ûøéáí íí ñòé. ðæé, á 1970 á. íí á-
ðóéí áí áñøáí í . Á. xá÷éí á áúé ní çááí í áó-
í úé éí ééáéðéá íí ní çááí èþþ è áí ááðáí èþþ
ÁÑÓÍ. Á 1970-1990 áá. éí ééáéðéáí í áúéí
áúí íí éí áí í 28 óáí íí çáéàçó í ðááí ðéýøéé,
éí ñòéðòóí á è íí éí èñòáðñòáá í áðóýí íé í ðí í ûø-
éáí íí ñòé ní áùéí í áúáí íí ðéí áí ñèðí ááí èý-
á ní áðáí áí í Úó óáí áó íí ðýäéá 32 í éí. ððá. Á
1983-1987 áá. íí çáéàçó í éí èñòáðñòáá áúéá-
ðáçðááí óáí á ÁÑÓ ðáðí í éí áé÷áñééí è í ðí óáñ-
ñáí è áéý áóðí áúó í ðááí èçáöéé. ðááí óá áúéá-
í ðéí ýóá è ðáéí íí áí áí ááí á è áí ááðáí èþþ, íí
íí ááðáñòðí ééáá èééáéééé ááéáí íí áééáééééé
í áðóýí íé í ðí í ûøéáí íí ñòé. Éí ééáéðéá ðáé-
æá ó÷áñøáí ááéé á ðáçðááí óéá í ðí áðáí íí á á-
óí íí - ðáðí è÷áñéí áí í ðí áðáññá è ní öéáéüí íí
yéý íí è÷áñéí áí ðáçáéðéý íí áí ééñéí áí yéý -
íí íí è÷áñéí áí ðáéí íí á 2005 è 2010 áá. íí
ðáçááéó “Óí íééáí í - yí áðáñòðé÷áñééé éí íí éáéñí”.

Í ðí á áæðeëñü ðááí ðú è aëy í ðáäi ðèþöðé
Í ÁÍ "Nóððáððáàçí ðí í", Í ÁÁÓ "Óí èí í áð ð-
í áðòü", Í ÁÁÓ "Eeí áæüí áðòü", Eóéáððáâñéí -
áí ñòðæðæððáðéí í áí çááí áà, Í ÁÍ "l í ðí ðí -
ñòððí èððæðü". Ðáçðéüððáðú èññéððáí áðí èé í ðí óá-
ðeëéí áðí û á í áð-ðæð, áí éððáððáðæðñü í à í áæ-
ðæðí áðí áí ûð, áñðáðí ññðéññéð è í áæððóçí áññéð
éí ðáððáí öðýð è éí í ðæðí áððéí í ûð, ñí áððáð-
í èýð. Í áððéé ñí èññí è í áð-ðí ûð ððððáðí á-
í .A. xð-ðí á ñí ñððáðéýð áí éððá 350 ðááí ð.

Í eéî ëäé Áëåêñáí àðöí àè÷ ýäéýäöñý í öäåö-
ñòåâáí í Úì ðääâèööí ðí í í áæåöçí âñéî áî ñáí ðí è-
éà í àó÷í ûö òðöäî á, áúí ñéèåâí í áî í 1974 á.
Ðääèí í àëüí úé êí í ðäéí àöèí í í úé è í àó÷í í -
í áöí àè÷åñééé ñí áåö í áåðäåëéé ñáí ðí eéé í í ÷åö-
í í é áðäí í öí é çà áùñí êéé í àó÷í úé ööðí ááí ü,
àéöðäåëüí í ñöü è í ðäéðè÷åñéöþ çí à÷èí í ñöü äëý
í àðí áí áî ööðí çyéñöåà.

Í .A. ×å÷éí öñíi áðøí Í ððééí áí äèò àñíi èððáí -
ððöðí é. Çàùèòëëè èëññåððåöèè 12 ááí ó÷áí è-
éí á, á Í àñööí ýùåå áððáí ý áí öí áÿöñý è çàùèòåå
áùå 5 áñíi èððáí öí á.

“Í í éí èööèåòðéåááá áúéí Í ðåáàí èçí áàíí í Í í áî éæñéí á Í ðää-
ééí èå Í áæäóí áðí áí í áí áëüyí ña èññéåäí áà-
ðääéé á Í áéæñöe í ðåáàí èçàöeí í í ûo í áóé. Í è-
éí èæ Áéæñäáí áðí áé- èçáðáí áæåäál èéí í è
í ðåçéäáí ðí í Í í Áí í. N 2001 á. íðè í í ä-
ääðæéá áí èüøeí ñöåáá í ðí ðééèðöþùeö èåðåäö-
óí èååðñöeåðöà í í í ðåáàí èçí áàéé áåñyöö í áæäó-
í áðí áí ûo í áó-í í -í ðåéðöé-åñéèö èí í ðåðåí öéé
“Í ðí áæåí ú ðåçåéðöý í ðåäáí ðéýöéé: ðåí ðéý è
í ðåéðöééá”. Á éí í ðåðåí öéýö ö-åñöåðöþö í ðåä-
ñöååðöåðöéé áåäåóñöeö í áó-í ûo í õáí ðí á Ðí ññéé
(í í ñéåáá, Ñáí èö-í áðåðåðöðá è äð.). ñöðåí áæéü-
í áåí (Áåðí áí èý, Òðåí öéý, ÑØÁ, Áåñöðéý, Áí èååðéý, Èéööàé) è áééæí áåí (Óéðæéí á, Áå-
éí ðóññéý, Èåçåñöåáí, Áçåðåáæéäåí, ðåäåæé-
ééñöåí) çåðöååæüy. Èåéé ðöéí áí áéöåéü í ðí áé-
ööà çå ÷åöüðå èç í èö í í èö-éé åðåí ðí áé-
åðí áðí ðí áéæñöe.

I áäääää äe÷äññeóþ, I àó÷I óþ ðääáí òó
I .A. xå÷éí óñiä åøríî ñi÷åòååò ñ iáùåñòååí -
íí é è ó÷åáíî -i áðí äe÷äññeí é. Eçáèðaaëny çà-
í åñòøååæáí ñåéðåòåðý êí i ñi i í eüññeí é i ðää-
í èçåòëè í ÅAO "xäi ååññeí åôðö", -éäíî i í ðå-
çæäèoí à Ååçáí ÷óññeí áí ðæéí i í áí êí i èòåòå
ÅEÉÑI , -éäíî i àðòééí áí êí i èòåòå xäi à-
ååññeí é êí i ði ðu áóðåí èý, ñåéðåòåðåí i àðòéé-
íí é i ðääí èçåòëè yéí i í i e÷äññeí áí i ðääåéà è
-éäíî i i àðòééí áí áþðí Ëóéáúòååññeí áí i à-
ó÷I i -eññéåäí åòåðåeüññeí áí èí ñòøòóå í åôðyí i é

Çà ì í í áî èáðír þþ i í éí áî ðáðí óþ ððááðí ðó i í
ððáçâéðøèþ è ní áâððøááí ñðâáí áâáí èþ ó÷âááí áí
i í ðí ðâññà, àéðøéáí óþ áâðýðæüí i ñðú á i áéâñðø
í áð-í ûð eññéðâáí áâáí èé, cí á-ðøðâéðüí ûðé áééðâá
á i í áâáí ðí áéð áûññ í éí èââæðøðøðí áâáí i ûð ní á-
ðøðæðéñðøí á è í áð-í i -i áâðâááí áâ-ðññéðó èâððí á
í èéí èæé Áéâñðáí áððí áéð áé- áâððæððá 2004 á.
í áâððæðâááí i áâððøáí ûð cí áéí i "í i-ðáðí ûðé ðð-
ááí ðí èé áûñðøðâáí i ðí ðøðññéð i áæüí i áí i áðâçí -
âáí èý ðí ññéðñéí é ððââððøðè". Çà çâñéðâé á
i í áâáí ðí áéð áûññ áâððæðéñðøí á 2004 á. ðððøðâáí èáí
ó-âí i áí ní áâððæð ÑÁÝÀ áí ó i ððññáí áí i çâáí èá
"í i-ðáðí ûðé i ðí ðâñññí ð àéâðâáí èé". Á i éððýðáðá
2006 á. Óéâçí i Í ððâçëâáí ðá ðð i .A. xâ-éí ó

Í ðeññâí áí í çàáí èá “Çáññéóæáí í úé ðàáí òí èé áûñøåé øéí èú Ðí ññèéñéí é Ôåääðàöéè”.

14 Ի Ի յաԾի 2006 ա. Ի ԾԱՀԱՀԱՅԱԾԵՒ ՆԱԽ ԱԾԽ-
ԵԻ Է ԱԾԱՀՈՒ ՆԵԻ Է ԱԾԻ Մ Ա.Օ. ՆԱԿՐ Ի Ի Ա ԱԾԵՎԵԵ-
Լ Ա. ԽԱ-ԵԻ Ա, Ի ԾԻ ԾԱՀՈՒ ԾԱ ՆԱՅՈ, Ի ԾԱԿԵՎԱԻ ՕԱ Լ Ի -
ԱԻ ԷՃԵՆԵԻ ԱԻ Լ ՕԱՀԵԱԼ ԷՅ Լ ԱՄ Ի, ԷԵՒ ԵԻ Լ Ի Ի Կ Ա-
Ի Ի ԱԻ ԷՅՈՒ ԷԵ ԱԿԾՈՒ ԾԱ-Խ ՍԵ ԾՈԾԱ, ԾԻ Ա-ԷՅՈՒ ՍԵՅԻ ՍԵ
ԱԿԵԵՎԱ Ա ՆԻ ԱԾԽԾԱԻ ԽՈԱԻ ԱԱԻ ԷԱ Է ԾԱԿԵԵԾԱ ՆԵԽԾԱ-
Լ Մ ԱՄԽԾԱ ԱԻ Լ ԱԾԿՐ ԱԱԻ ԷՅ ՆԱԽ ԱԾԽԵԻ Է Ի ԱԵԱԽԾԵ,
Լ Ի ԱԱԻ ԾԻ ԱԵՈ ԱՄԽԻ ԷԻ ԷԱԱԵԵԾՈԾԵԾԻ ԱԱԻ Լ ՍՈ ՆԻ ԱԾԵ-
ՎԵԵԽԾՈ Ա Է Ա ԿԱՅՉԵ Ի 75-ԷՅԾԵԱԼ ՆԻ ԱԻ Կ ԾԻ ԱԵԱ-
Լ ԷՅ". ԱԵԱԱ ԱԻ ԾԻ ԱԿԵՆԵԻ ԱԻ Լ ԷԾՈԱԱ ԱԾՈ-ԵԵ Լ Ի ԱԾ-
ԽԾՈ ԱԾԽ Լ ՕՕ "Կ Ա Ի ԱԻ ԷՅԾՈ ԷԵ ԱԿԾՈՒ ԾԱ-Խ ՍԵ ԾՈԾԱ
ԾՈԾԱ Ի Ա ԱԵԱԱ ԱԻ ԾԻ ԱԱ ՆԱԽ ԱԾԽ".

Â 2010 ā. Öêaçî i Ŧ ðäçëääí òà Đî ññhëéñ-
êí é Öâäåðäöèé Ŧ .A. ×å÷éí Í aððæäáí þáè-
ëäéí í é i åäæüþ “65 eäo Ŧ i áääü â Ååëèéí é
Ŧ òå÷åññååí í i é åí á 1941-1945 åä.”

I ài àeóþ ðí eü â aî ñòeæáí èyö þáeëyðà
ñúððáéè áâí æáí à I éí à Áàñéëúâáí à è I I í áí -
÷èñéáí I ày ñâí üy èc ððåo äåðåé, i ýøe áí óéí â
é ÷ðóñððåo I ðâáí óéí â. Aæcí ú ðí áá xâð-éí Úð
óñí áðí I i ðí áâ èæaâðöy. I I æðæáâí áâí æðæââ -
I èéí èäþ Aæðæñâí áðí áð- ÷ - çâí ðí áüy, áâí è-
áí èððøy, ñ-àñðöy è I ðí áâ èæððâðüí I é ðâáí -
ðí ñí I ñí áí I ñòe.

*E.Í. Áæðóðéí á
æððæðóðí ð eí nòðøðóðà YÓI, iðí Óðññí ð
A.Á. Nòððæðüðí á
çàâ. éàÓððæðí é Í NÐÍ I, iðí Óðññí ð
I. E. Ðèì áð
ið ðòðí ûé iðí Óðññí ð NÁYÓ,
çáññðæðáí ûé áðýðæðí ð*